

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Задорожний З.-М. В.
Задорожний З.-М. В.

«24» *вересня* 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ОБЛІК МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 071 Облік і оподаткування

Освітньо-наукова програма – Облік і оподаткування

Тернопіль – ТНЕУ

2019

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОБЛІК МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ»**

1. Опис дисципліни «Облік міжнародних операцій»

Дисципліна – Облік міжнародних операцій	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	Статус дисципліни: вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 1	Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 2
Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)	Аудиторні години: Денна – 30
Загальна кількість годин – 150 год.		Самостійна робота: Денна – 120
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 2 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Облік міжнародних операцій»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення курсу «Облік міжнародних операцій» є формування у аспірантів системи знань щодо обліку міжнародних операцій на підприємстві, вивчення принципів і правил ведення обліку та оподаткування господарських процесів, пов'язаних з виконанням міжнародних договорів, здійсненням валютних операцій, реалізацією іноземних інвестиційних проектів і програм. Програма дає можливість зорієнтувати аспірантів на найбільш повне освоєння теоретичних питань і набуття практичних навиків, а також пошуку подальших напрямів вдосконалення обліково-аналітичної роботи.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основні завдання навчально-наукової дисципліни полягають у тому, щоб на належному рівні надати аспірантам і пошукувачам навчальний матеріал стосовно діючих правил і стандартів обліку господарських процесів з іноземними партнерами щодо експортно-імпортних операцій, валютних та інвестиційних розрахунків, використанні облікової інформації в управлінні підприємством, а також визначати подальші напрями його вдосконалення.

Завдання проведення лекцій полягає у:

- викладенні аспірантам згідно з програмою та робочим планом основ та проблемних питань обліку валютних операцій, виконання міжнародних договорів з експортних та імпортних операцій, іноземних інвестицій;
- необхідність формування у аспірантів цілісної системи теоретичних знань з курсу «Облік міжнародних операцій».

Завдання проведення практичних занять полягає у вмінні аспірантом:

- оформляти документацію щодо валютних операцій, укладання міжнародних договорів і розробки інвестиційних проектів, здійснювати опрацювання таких операцій та відображення їх в системі бухгалтерського обліку, фінансовій та податковій звітності;
- проводити необхідні розрахунки та відобразити в обліку експортно-імпортні операції, що здійснюються вітчизняні підприємства, знати порядок їх оподаткування;
- вміти розраховувати, аналізувати і використовувати для управління показники фінансової, податкової та статистичної звітності, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Методологія та організація наукових досліджень», «Філософія науки».

3. Зміст дисципліни «Облік міжнародних операцій»

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Загальні положення з організації, бухгалтерського обліку та оподаткування міжнародних операцій

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Види міжнародних операцій та форми їх здійснення. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Резиденти та нерезиденти. Регулювання зовнішньоекономічних операцій. Законодавча база щодо здійснення, ліцензування, квотування та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності. Загальні принципи та особливості організації бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій. Особливості оподаткування міжнародних операцій. Використання облікової та звітної інформації в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Література: [5; 6; 7; 8, с.7-28; 10, с.5-25; 12, с.6-36].

Тема 2. Облік валютних та розрахунково-кредитних операцій за міжнародними договорами

Міжнародні договори, їх суть та законодавче регулювання. Умови виконання міжнародних контрактів за Правилами «ІНКОТЕРМС». Іноземна валюта та її класифікація. Валютні операції та валютні цінності. Валютні рахунки та їх види. Порядок відкриття валютних рахунків. Документування та облік придбання та продажу іноземної валюти. Розрахунок курсової різниці при здійсненні валютних операцій та її відображення в обліку. Облік валюти і валютних операцій в касі. Облік валютних операцій на рахунках в банку. Особливості здійснення обліку окремих розрахункових операцій: з попередньою і наступною оплатою, за товарообмінними (бартерними) операціями, операцій з давальницькою сировиною та інших. Документальне оформлення та облік валютних кредитів. Облік курсових різниць за валютною заборгованістю.

Література: [5; 6; 7, с.150-180; 8, с. 29-37; 9; 11, с.26-80; 12, с. 38-64].

Змістовний модуль 2.

Тема 3. Облік імпорتنих операцій

Загальні положення з організації, оподаткування та обліку імпорتنих операцій. Документування операцій, пов'язаних з імпортом продукції, товарів, послуг. Облік операцій з отримання товарно-матеріальних цінностей із-за кордону на умовах попередньої оплати, з відстроченням платежу. Особливості обліку імпорتنих операцій з надходження машин і обладнання. Облік імпорту робіт і послуг. Проблемні питання в обліку і оподаткуванні імпорتنих операцій та порядок їх вирішення.

Література: [6; 7; 8, с. 75-94; 11, с.107-118; 12, с.66-84].

Тема 4. Облік експортних операцій

Загальні положення з організації, оподаткування та обліку експортних операцій. Документальне оформлення та облік операцій з продажу товарно-матеріальних цінностей за кордон на умовах попередньої оплати, з відстроченням платежу. Облік експорту робіт, послуг. Аналітичний і синтетичний облік експорту продукції і товарів. Облік зовнішньоекономічних операцій з давальницькою сировиною. Проблеми обліку та оподаткування експортних операцій в Україні.

Література: [6; 7; 8, с. 95-115; 11, с.81-106; 12, с.85-112].

Тема 5. Облік іноземних інвестицій

Законодавче регулювання організації та обліку іноземного інвестування. Форми здійснення іноземного інвестування. Облік прямих іноземних інвестицій. Облік придбання машин і обладнання в порядку капітального інвестування. Облік фінансового інвестування. Формування та облік статутного капіталу з участю іноземних інвесторів. Облік спільного інвестування з участю іноземних партнерів. Облік фінансових результатів та використання прибутку підприємств з іноземними інвестиціями. Облік повернення вкладеного капіталу іноземним інвесторам. Особливості та проблемні питання обліку та оподаткуванні операцій при залученні, утриманні та поверненні іноземних інвестицій.

Література: [8, с. 116-164; 9, с.147-168; 11, с.220-250].

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Облік міжнародних операцій» (денна форма навчання)

Назва теми та її зміст	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1		
Тема 1. Загальні положення з організації, бухгалтерського обліку та оподаткування міжнародних операцій	6	24
Тема 2. Облік валютних та розрахунково-кредитних операцій за міжнародними договорами	6	24
Змістовий модуль 2		
Тема 3. Облік імпорتنних операцій	5	24
Тема 4. Облік експортних операцій	5	24
Тема 5. Облік іноземних інвестицій	8	24
РАЗОМ	30	120

5. Самостійна робота

№ з/п	Тематика	К-сть годин
1.	Визначте поняття та основні принципи зовнішньоекономічної діяльності	3
2.	Які існують види зовнішньоекономічної діяльності?	3
3.	Назвіть завдання обліку валютних та експортно-імпортних операцій	2
4.	У яких валютах здійснюються операції та ведеться облік операцій з експорту та імпорту?	2
5.	Які податки і збори сплачують суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності?	4
6.	Якими зонодавчими актами регулюється ЗЕД в Україні і хто здійснює контроль за експортно-імпортними операціями?	4
7.	Який стан та розвиток зовнішньоекономічних зв'язків України із різними зарубіжними партнерами на даний час та на перспективу?	4
8.	Які умови складання зовнішньоекономічного контракту?	4
9.	Дайте характеристику нормативним актам щодо укладання міжнародних договорів.	4
10.	Охарактеризуйте форму міжнародного контракту	4
11.	Дайте характеристику етапам та порядку складання міжнародного договору	4
12.	Охарактеризуйте базисні умови постачання за Міжнародними правилами «ІНКОТЕРМС»	5
13.	Які гарантійні зобов'язання і застереження можуть бути внесені у зовнішньоекономічний контракт?	4
14.	Види іноземної валюти та порядок здійснення операцій з ними.	4
15.	Що необхідно знати при відкритті валютних рахунків у банку?	4
16.	Що таке курсова різниця, її види і який порядок її розрахунку?	5
17.	Які Ви знаєте форми розрахунків та в чому їх відмінності?	4
18.	Який порядок купівлі і продажу іноземної валюти встановлено в Україні?	4
19.	Як оформляються операції і як ведеться облік придбання і продажу іноземної валюти та курсової різниці за нею?	4
20.	Назвіть особливі форми розрахунків і порядок їх обліку за міжнародними операціями.	4
21.	Якими нормативними актами регламентуються операції з імпорту товарів і послуг та їх облік.	4
22.	Якими нормативними актами регламентуються операції з експорту товарів і послуг та їх облік.	4
23.	Які особливості нарахування і обліку податків і зборів при за імпортними операціями?	4

24.	Який порядок оподаткування і обліку експортних операцій?	4
25.	Визначте види іноземних інвестицій та форми їх здійснення?	6
26.	Назвіть основні положення, що стосуються документування та обліку надходження іноземних інвестицій.	6
27.	Назвіть рахунки, які використовують для обліку довгострокових фінансових інвестицій, та поясніть призначення субрахунків.	6
28.	Дайте характеристику поточній звітності щодо міжнародних операцій (валютній та митній деклараціям і іншим)	5
29.	Охарактеризуйте основні показники фінансової та статистичної звітності, що стосуються ЗЕД	5
	Разом	120

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Облік міжнародних операцій» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- аналітичні звіти, реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- диференційований залік.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Облік міжнародних операцій» визначається за шкалою оцінювання:

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Іспит	Залік	
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
85-89	добре		B (дуже добре)
75-84			C (добре)
65-74	задовільно		D (задовільно)
60-64			E (достатньо)
35-59	незадовільно	незараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34			F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Презентаційні матеріали по всіх темах	1-5
2.	Облікові документи щодо здійснення валютних та експортно-імпортних операцій	2
2	Самостійна робота аспірантів за ОНП «Доктор філософії» (PhD) з курсу «Облік міжнародних операцій» / Укл. Я.Д.Крупка. Тернопіль: 2016 р.	1-5
3.	МСФЗ та Національні П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», 12 «Фінансові інвестиції», 21 «Вплив змін валютних курсів»	1-5
4.	Розрахунок амортизованої собівартості фінансових інвестицій	5
5.	Методичні поради і завдання для практичних занять та самостійної роботи з курсу «Облік міжнародних операцій» / Укладачі: Я.Д. Крупка, І.Я. Назарова. Тернопіль: КРОК, 2015. 50 с.	1-5
6.	Індивідуальні завдання з обліку міжнародних операцій / Укл. Крупка Я.Д. Тернопіль: ТНЕУ, 2016.	1-5
7	Електронний навчально-методичний комплекс з курсу «Облік міжнародних операцій»	1-5
8	Мультимедійний екран	1-5
9	Ноутбук	1-5

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991р. № 959-ХІІ із змінами та доповненнями. URL: <http://www.liga.net/>.

2. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.94 р. № 185/94-ВР. URL: <http://www.liga.net/>.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-ХІУ, із змінами та доповненнями. URL: <http://www.liga.net/>.

4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Електронна бібліотека «Юрист-плюс». К.: ЦКТ, 2012.

5. Гордієнко Н.І., Карпушенко М.Ю. Облік зовнішньоекономічної діяльності Харків: Фактор. 2006. 295 с.

6. Кадуріна Л.О., Стрельнікова М.С. Облік зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах України: теорія, практика, рекомендації: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 606 с.

7. Карпач Я.С., Воськало В.І. Облік зовнішньоекономічної діяльності. Львів: Львівська політехніка, 2012. 332 с.

8. Крупка Я.Д., Назарова І.Я. Облік міжнародних операцій. Тернопіль: Вид-во «Крок», 2016. 216 с.
9. Крупка Я.Д., Питель С.В., Мельничук І.В. Облік інвестиційно-інноваційної діяльності: навчальний посібник. Тернопіль: КРОК, 2016. 246 с.
10. Лукашова І.О., Головащенко О.М. Бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності. Донецьк: 2004. 536 с.
11. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності / М.Ф. Огійчук, В.Г. Шандуровська, М.І. Беленкова та ін. К.: Алерта, 2009. 332 с.
12. Облік міжнародних операцій: підручник / Ю.А. Кузьмінській, В.Г. Козак, Л.І. Лук'яненко, О.В. Небильцова; за заг. ред. проф. Ю.А. Кузьмінського. К.: КНЕУ, 2006. 336 с.
13. Сук Л.К., Сук П.Л. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: навч.посіб. К.: Університет «Україна», 2006. 273 с.
14. Бланк І.А. Инвестиционный менеджмент. К.: МП «ИТЕМ» ЛТД, 1999.
15. Дроздова Г.М., Олейникова С.С. Документація в ЗЕД: навч.посіб. Донецьк: 2006. 255 с.
16. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч.посіб / Козик В.В, Панкова Л.А., Карп'як Я.С., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. [2-ге вид.,перероб і доп]. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 608 с.
17. Кавторева Я. Все об организации и учете ВЭД. Х.: Изд.дом «Фактор», 2004. 318 с.
18. Лисенков Ю.М., Педь І.В. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. К.: Зовнішня торгівля, 2004. 200 с.
19. Міжнародні правила по тлумаченню термінів ІНКОТЕРМС / Збірник контрактів та нормативних актів. Інкотермс. К.: Сплاین, 2000. с. 4-33.
20. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. № 92-ІУ, із змінами та доповненнями. URL: <http://www.liga.net/>.
21. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності / Ф.Ф.Бутинець, І.В.Жиглей, В.М.Пархоменко; за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця; 2-е вид., доп.і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2001. 544 с.
22. Бабій Л. Удосконалення обліку експортних операцій // Економічний аналіз. 2011. № 8.– С. 392-394.
23. Білова Н., Яновська Н. Особливості обліку експортно-імпортних операцій // Податки та бухгалтерський облік. 2011. № 41. С. 23-48.
24. Krupka Yaroslav. Investment climate in Ukraine and attractiveness of enterprises //Conceptual approach to Reforming of the national accounting system: monograph. / Kindle Publishing, Box 81226 Sefttle, WA 98108-1226, The USA, 2017. 236 p.
25. Krupka Yaroslav. Outsourcing and communication technologies in the sphere of enterprises accounting-information support //Zeszyty Naukowe Malopolskiey Wyszeyey Szkoły Ekonomiczney w Tarnowie. Tarnow, Polska, 2019. Vol.4 , Tom .44, S.95-104.

26. Ciaran Connolly (2018). *International Financial Accounting and Reporting*. 8th edition. Chartered Accountants Ireland. Dublin 2, Ireland. 634 p
27. Horner David (2017). *Accounting for Non-Accountants*. 1th Revised edition. London, United Kingdom. Kogan Page Ltd. 408 p.
28. Carl Warren , William CMA Tayler , Jefferson Jones (2019). *Financial & Managerial Accounting*. 15th edition. CENGAGE Learning Custom Publishing. Mason, OH, United States. 1552 p.
29. Zeff Stephen A., The omnipresent influence of the SEC in the work of the Accounting Principles Board, 1959–1973. *Journal of Accounting and Public Policy*, Volume 37, Issue 3. 2018. P. 254-263.
30. Zeff S. A. *More Accounting Changes: Financial Reporting Through the Age of Crisis and Globalization*, R.H. Herz. Emerald Group Publishing Limited, Bingley, UK (2016), 437 pp. *The International Journal of Accounting*. Volume 53, Issue 2. 2018. P.163-164.